

Samhälle och
Socialt Utbud

Tidningen som för den finlandssvenska handikappades talan och granskar det sociala utbudet | ISSN 1795-410X | Prenumerera för 12€ | 1/2010 | Februari

SOS *Aktuellt*

Foto: Daniela Andersson

Isläge på social- arbetarfronten?

Sid 4.

Adress:
Apollogatan 15 A 7,
00100 Helsingfors

Telefon:
044-5554388

Ansvarig utgivare:
Finlands Svenska
handikappförbund
09-496446

Ansvarig redaktör:
Mikael Sjövall
Ordförande för
Finlands Svenska
Handikappförbund

Redaktionschef:
Daniela Andersson
044-5554388
daniela.andersson@
kolumbus.fi

Medarbetare
Johanna Wikgren-Roelofs
Christina Lång
Tom Sörhannus
Thomas Rosenberg
Helena Forsgård

Layout
Erkki Tuomi

Tryckeri
KSF Media Ab
ISSN 1795-410X

Artiklar, feedback,
insändare
daniela.andersson@
kolumbus.fi

Övrig e-post, vill du
ha tidigare utgivna
nummer?
ulf.gustafsson@kolumbus.fi

www.sosaktuellt.fi

Vill du annonsera i SOS Aktuellt?

Priser 2010
Helsidesannonser: 600 euro
Halvsida: 300 euro
¼ sida: 150 euro

Vill du ha annons i annat format? Tag kontakt så anpassar vi priset till din annonsstorlek! Mediekort finns på www.sosaktuellt.fi

Kontakta:
Annonsansvarig:
Daniela Andersson,
044-5554388, daniela.andersson@kolumbus.fi

Innehåll

- s.3 Konkreta Mål!**
Gunilla Löfman
- Berätta din historia, delta i undersökning för pro gradu**
Marika Kangas
- s.4-5 Socialarbetarsituationen ohållbara i kommunerna "Allt större klyfta mellan medborgarna och eliten"**
Thomas Rosenberg
- Sibbo prövar nya grepp inom socialvården**
Thomas Rosenberg
- s.6-7 Välkomna i vårt gäng, alla ni som har street cred!**
Thomas Rosenberg
- Teater i Vasa "Du måste leva för oss båda"**
Tom Sörhannus
- s.8-9 Tänk rätt och fimpa för gott! "Förvånad över att det gick så lätt att sluta röka"**
Helena Forsgård
- Årets brailör 2009 är Börje Kukkonen från Vasa**
- s.10-11 Flytta till främmande land**
Christina Lång
- s.12-13 Projektet Anti Depp**
Jennika Kullman
- Våga ta upp svåra saker**
Cajsa Björkman
- s.14-15 Ingenting är omöjligt**
Tom Sörhannus
- s.16 Händelsekalendern 2010**

Utgivning och prenumerationer

SOS Aktuellt utkommer 6 gånger år 2010. Julnumret är som tidigare ett dubbelnummer.

Nr 1 utkommer vecka 6.
Deadline för material den 2 februari.
Nr 2 utkommer vecka 13.
Deadline för material den 23 mars.
Nr 3 utkommer vecka 21.
Deadline för material den 18 maj.
Nr 4 utkommer vecka 33.
Deadline för material den 10 augusti.
Nr 5 utkommer vecka 41.
Deadline för material den 5 oktober.
Nr 6 utkommer vecka 49.
Deadline för material den 29 november.

Fortlöpande årsprenumeration för pappers-tidningen: 12 euro. Tidsbestämd årsprenumeration: 14 euro. Lösnummer: 3,50 styck. Vid lösnrumsbeställning fakturerar vi 1,50 euro i hanteringsavgift. Utrikesporto: 5 eur (Europa), 10 eur (Övriga världen). Tillgängligt format för synskadade (rtf-format, tidningen kommer i e-posten) kostar endast 7 euro/år.

1. Beställ via internet. Fyll i prenumerationsblanketten på www.sosaktuellt.fi

2. E-posta prenum@sosaktuellt.fi

3. Eller ring 044-555 4388, eller Handikappförbundet 0500-418 272

Ledare

Konkreta mål!

Under det senaste halvåret har representanter för det finlandssvenska handikappfältet samlats till olika möten och till en konferens för att dryfta det framtida samarbetet handikapporganisationerna emellan. Vi har startat en process med många utredningar. Utredningar gällande juridiken kring vårt framtida samarbete och utredningar gällande vad som kan vara viktigt att vi tar med oss av det nuvarande samarbetet till det vi nu bygger upp är på gång. Vi diskuterar om vad allt det framtida samarbetet skall innehålla, d.v.s. vilken mission har samarbetet och vilka visioner har vi för framtiden?

Idag finns det fem finlandssvenska handikappförbund: Förbundet De Utvecklingsstörda (FDUV), Svenska

Hörsel förbundet (Hörsel förbundet), Psykosociala förbundet (FSPC), Förbundet Finlands Svenska Synskadade (FSS) och Finland Svenska Handikappförbundet (FSH). Vilka målsättningar har förbunden? Vi kan konstatera att i enlighet med sina stadgar fungerar de flesta av förbunden bl.a. som centralorganisation för medlemsföreningar. Förbunden vill också verka för att anhöriga får information om den aktuella funktionsnedsättningen och att anhöriga får det stöd de behöver för att i sin tur kunna stöda den funktionshindrade. I stadgarna står de funktionshindrade naturligt i centrum. DUVs ändamål är att skapa ändamålsenliga omsorgsformer för psykiskt utvecklingsstörda i samråd med bl.a. statliga och kommunala myndigheter. Syftet med FSPC är bl.a. att stöda personer med psykiska funktionshinder och att bevaka dessa personers intressen. FSS strävar i sin verksamhet efter att medlemmarna skall kunna vara fullt delaktiga i samhället i socialt, kulturellt och ekonomiskt hänseende trots att man ser bara

litet eller inte ser alls. Till Hörsel förbundets syften hör att verka för de hörselskadades bästa genom att fästa allmänhetens och myndigheternas uppmärksamhet på de olägenheter som hörselskadade innebär. FSH vill förverkliga jämlikhet och full delaktighet för funktionshindrade personer.

Alla vi som är engagerade inom handikappområdet oberoende av om vi själva har ett handikapp eller inte drömmer troligen om jämlikhet och full delaktighet i samhället för funktionshindrade personer. Men hur definierar vi den jämlikhet vi vill uppnå och vad betyder det för oss att vara fullt delaktiga i socialt, kulturellt och ekonomiskt hänseende? Hur ser vårt samhälle ut när alla är inkluderade?

Vi är medvetna om att ett gemensamt handikappförbund inte kan ta hand om allt det som våra expertorganisationer idag utgör. Vi är medvetna om att varje handikappgrupp behöver sin egen organisation. Vi är överens om att det handikappförbund vi nu håller på

att skapa inte skall vara en organisation som bestämmer över våra expertförbund. Vi har en process på gång inom vilken vi tillsammans söker våra viktigaste gemensamma nämnare. Av de gemensamma nämnarna formulerar vi samarbetets eller det nya handikappförbundets syfte; d.v.s vilken mission förbundet har och vad det är vi gemensamt vill uppnå. Vi lyfter också fram vår vision om hur vi gemensamt uppnår de mål vi ställer upp. Låt oss, när vi nu tillsammans formulerar det förnyade handikappförbundets mission, målsättningar och visioner, formulera dem så konkret och realistiskt att vi under de kommande åren kan mäta och kontrollera handikappförbundets verksamhet på ett sådant sätt att vi med tillfredsställelse ser hur vi närmar oss våra gemensamt uppställda mål.

Gunilla Löfman
Förbundsordförande
Förbundet Finlands Svenska Synskadade r.f.

Berätta din historia, delta i undersökning för pro gradu.

Marika Kangas efterlyser historier för sin pro gradu avhandling! SOS Aktuellt uppmuntrar skrivande och spridning av våra medlemmars livshistorier och publicerar därmed kallelsen som sådan på vårt andra inhemska språk.

Millaisia kokemuksia sinulla on työelämään siirtymisestä?

Vammaisten, viittomakielisten ja pitkäaikaissairaiden opiskelijoiden sekä erilaisten oppijoiden mahdollisuudet opiskella

korkeakouluissa ovat parantuneet korkeakoulujen esteettömyyden kehittymisen myötä. Opiskelijoiden koulutuksesta työelämään siirtymisestä on kuitenkin vähän tietoa. Siksi olen tekemässä Turun yliopistossa erityispedagogiikan pro gradu -tutkielmaa korkeakoulutettujen vammaisten, viittomakielisten, pitkäaikaissairaiden ja erilaisten oppijoiden urapoluista koulutuksesta työelämään.

Mahdollistat tutkimukseni kirjoittamalla minulle urapolkutarinan kokemuksistasi. Sinun ei tarvitse omata erityisiä kirjoittajan lahjoja, vaan omannäköisesi tarina kokemuksistasi riittää. Tarinassasi toivoisin

Sinun kuvailevan ja pohdittavan urapolkuasi opiskeluaikojen korkeakoulussa aina nykyhetkeen saakka. Millaista oli opiskella korkeakoulussa? Kerro siirtymisestä koulutuksesta työelämään, millaisia haasteita tai vastoinkäymisiä olet kokenut? Mitkä tekijät ovat auttaneet myönteisesti urapolkusi luomisessa? Mitkä tekijät ovat olleet esteenä? Oletko kokenut syrjintää esim. rekrytoinnissa tai työpaikoilla työskennellessäsi? Millaisissa työsuhteissa ja -paikoissa olet ollut? Miten sait tietoa näistä työpaikoista? Millaista niissä on ollut työskennellä? Vastasiiko työ koulutustasi? Oletko nykyiseen työ-

tilanteeseen tyytyväinen, vai haaveiletko jostakin muusta? Millaisena näet tulevaisuuden työurasi? Millainen merkitys korkeakoulutuksella on sinulle ollut?

Toivoisin, että liität tarinasi loppuun erikseen kirjoitettuna myös ikäsi, sukupuolesi, ammattialasi, opiskelupaikasi, opiskelupaikasi (yliopisto vai ammatikorkeakoulu), nykyisen asuinläänisi sekä yhteystietosi mahdollisten lisätietojen kysymistä varten. Ellet halua antaa yhteystietojasi, toivoisin, että antaisit kuitenkin muut tiedot itsestäsi. Kaikki antamasi tiedot säilytän ehdottoman luottamuksellisesti.

Käsittelen urapolkutarinoina tutkimusraporttisi niin, että ketään on mahdollisimman vaikeaa siitä tunnistaa. Kaikkien tarinoiden kirjoittajien kesken arvotaan palkinto. Du kan skriva också på svenska!

Urapolkutarinasi voit lähettää viimeistään 31. 3. 2010 mennessä (kuitenkin mahdollisimman pian) joko postitse tai sähköpostin välityksellä osoitteeseen:

Marika Kangas, Yo-kylä 19 A 4, 20540 TURKU. Sähköposti: marika.kangas@utu.fi

Text: Thomas Rosenberg
Bild : Mats Engblom

Socialarbetarsituationen ohållbar i kommunerna

"Allt större klyfta mellan medborgarna och eliten"

För att få en bild av hur man inom utbildningen ser på socialarbetets villkor beger jag mig till Svenska social- och kommunalhögskolan i Helsingfors för att prata med Helena Blomberg-Kroll, professor i socialpolitik, med tonvikt på socialt arbete. Här ges den enda svenska utbildningen av socialarbetare i vårt land.

Svenska social- och kommunalhögskolan, eller Soc&kom, är sedan flera år en del av Helsingfors universitet. Numera är man också fysiskt integrerad med det övriga universitet, genom flytten till en helt ny fastighet i Kronohagen, invid bl.a. statsvetare och sociologer. Hur det påverkar utbildningen och socialarbetarnas identitet återstår att se, men man kan inte ta miste på den vitamininjektion det nya huset har inneburit.

Man tar in 30 studerande per år, vilket enligt Blomberg-Kroll är "ganska rejält", och motsvarar efterfrågan. Av dem blir ungefär 2/3 färdiga, ungefär genomsnittet inom universitetsvärlden. Socialt arbete har sedan ett tiotal år klart definierade behörighetskrav, och innebär att studierna i socialt arbete och socialpolitik är separerade från varandra. Något som enligt Blomberg-Kroll är på gott och ont. Socialarbetarna har en skraddarsydd och professionsinriktad utbildning, men de är kanske inte alltid lika medvetna om varför problem i samhället uppstår eftersom de är mindre tränade i att analysera förändringar på

både makro- och mikroplanet. Det finns inte heller längre några behörighetsgivande kompletterande paket som man kan ta för att göra sig behörig.

Arbetet kan inte outsourcas

Det har ofta sagts att det råder en brist på behöriga socialarbetare. Hur är det riktigt med den saken? Helena Blomberg-Kroll konstaterar att situationen är svår främst i huvudstadsregionen. I Helsingfors är hela 30-40 % av tjänsterna besatta med obehöriga.

– Det sammanhänger med att det är ett kvinnoyrke. De facto har de flesta tjänsterna en behörig ordinarie tjänsteinnehavare, men många är t.ex. moderskapslediga. Det skulle därför behövas ett överskott, dvs. en extra reserv av behöriga.

I sig ingenting ovanligt för dåligt betalda och kvinnodominerade yrken. Men till det kommer att många av socialarbetarnas uppgifter är oerhört tunga.

– Vi ser nog av nånting som kunde kallas flykten från myndighetsutövning. Många socialarbetare hålls inte kvar i sina tjänster eftersom det är så tungt, framför allt de lagstadgade tjänsterna såsom utkomststöd och barnskydd. Man har nog gnistan som ung och nyutbildad, men flyttar sedan gärna över till lättare uppgifter, exempelvis inom olika organisationer. Det här är nånting som kommunerna borde fundera på! Den ekonomiska krisen har givetvis inte förbättrat situationen. Köptjänsterna ryker först. Alltså de jobb som finns

Text&bild: Thomas Rosenberg

Sibbo prövar nya grepp inom socialvården

En av de kommuner som haft problem med att få behöriga socialarbetare är Sibbo. Hurdan är situationen i dag? Den ekonomiska situationen har ju minsann inte blivit bättre. Dessutom är Sibbo en kommun som växer mycket snabbt, vilket innebär ytterligare belastningar för socialsektorn.

Jag beger mig till Nickby, kommunens centrum. På sockengården träffar jag Mikaela Westergård, som är chef för socialarbetet. Hon tillträdde år 2008, och är alltså ganska ny i tjänsten. Hon medger utan omsvep att situationen var ganska besvärlig då hon började.

– Vi hade inte tillräckligt många tjänster, och inte tillräckligt med behöriga. Man ville inte vara "sossu", helt enkelt, och sitta på en socialbyrå. Jobbet är ju väldigt tungt.

Westergård och hennes kolleger började därför satsa medvetet på att dels öka antalet tjänster, dels höja profilen och göra arbetet attraktivare. Det har tydligen lyckats eftersom man nu fått hela sex nya tjänster: en inom barnskyddet, två inom familjerådgivningen, en inom missbrukarvården, en inom vuxenarbetet och en förmånshandläggare. Mycket av detta har man hittills köpt utifrån, bl.a. från Borgå. De sex tjänsterna ledigslås nu i februari-mars, och man har gott hopp om att få behöriga sökande.

Rekrytera!

En orsak till det är kanske att man gått in för nya metoder och kanaler när det gäller att rekrytera. Och man tycks ha lyckats. Den nya familjeservicecentralen som inledde sin verksamhet våren 2009 har tre tjänster inom barnskyddet, plus en ledande socialarbetare, och alla är behöriga.

– Vi hade faktiskt ett 30-tal sökande till familjearbetarejänsterna, och alla var utmärkta, så det var svårt att välja.

Man annonserade t.ex. i gratistidningen Metro, under rubriken "Sinä katu-uskotava nuorisomaailman tunteva aikuinen!". Ett nytt språk och en ny attityd, med andra ord, och det gav resultat. Var det någonting man hittade på själva eller anlitate man proffs inom marknadsföring?

– Nej, skrattar Mikaela Westergård, vi hittade själva på det. Inte behöver vi konsultbyråer för det!

Innan vi traskar över till den nya familjeservicecentralen (se nästa artikel) pratar vi en stund om socialarbetets villkor i allmänhet, och speciellt i en snabbt

inom den privata sektorn och organisationerna. På den punkten skiljer sig socialvården radikalt från hälsovården, där utvecklingen är den motsatta. Där söker sig ju alltför, eller tvingas, ut till den privata sektorn. Inom socialvården är det tvärtom, man söker sig tillbaka till kommunerna.

– Det som händer nu är att belastningen på socialarbetarna blir allt större. Det tyngsta socialarbetet kan inte outsourcas. Men det finns områden där den privata marknaden har en viss uppgift, exempelvis inom missbrukarvården, mentalvården och när det gäller placeringsalternativ för barn och unga.

Men den absoluta majoriteten, eller 70 procent, av socialarbetarna jobbar inom kommunerna. Många jobbar också inom statsförvaltningen och olika organisationer. De rent privat anställda är mycket få. Orsaken är givetvis att de tunga och viktiga bitarna inom det sociala arbetet aldrig blir intressanta för den privata sektorn. Omsorgen om nästan blir aldrig en lönsam affär, och kan heller aldrig lämnas över enbart till välgörenhet.

Välfärdsstaten ett politiskt projekt!

Men det finns tydligen också bland socialarbetarna själva en viss hierarki när det gäller vilka uppgifter som är attraktiva, exempelvis under praktiktiden. Det är klart populärast att praktisera med barn och ungdomar, och inom frivilligorganisationer, till exempel med adoptionsfrågor. Och mindre populärt att arbeta med äldre och med utkomststöd.

Vilken roll spelar då arbetspraktiken i dagens studier? Blomberg-Kroll berättar att alla under det andra studieåret har en obligatorisk praktikperiod på en "studentdriven lågtröskelrådgivning" (förkortad NeRå, från NeuvontaRådgivning) i Berghäll i Helsingfors. Det är studenterna själva som står för rådgivningen, biträdda av en erfaren socialarbetare. Dit söker sig

klinter av alla slag, vilket gör att studenterna får en brokig bild av arbetsfältet. Men den långa arbetspraktiken under tredje studieåret har man enligt Blomberg-Kroll svårt att styra, så den väljer studenterna själva.

Kommunerna är i kris, staten skär ner de offentliga utgifterna, finns det då alls någon ljusning?

– Jag önskar jag skulle ha ett klart och slagkraftigt svar, konstaterar Blomberg-Kroll, med en ärlig och uppgiven suck.

Vi borde ha lärt oss nånting av 90-talets kris. Då satsade man minst på de resurssvaga grupperna vilket ledde till att många blev permanent utslagna, vilket sedan syntes inom både missbrukarvården och mentalvården.

– När man inom kommunerna delar på den knappa kakan borde man inse detta, och prioritera rätt när det gäller de tunga sektorerna skola, hälsovård och socialvård. Men bollen ligger delvis ovanför kommunerna. Pengarna borde alltså komma från statligt håll, till och med i form av riktade pengar.

Eftersom jag själv är fullmäktigemedlem i min hemkommun kan jag inte låta bli att fråga vilken hälsning hon har till de förtroendevalda, vi som skall göra de svåra prioriteringarna. Svaret är ganska abstrakt, men inte utan udd:

– Välfärdsstaten är inte enbart ett ekonomiskt utan också ett politiskt projekt. Också begrepp som rättvisa, jämlikhet och solidaritet borde betyda något, och inte bara det att man gör inbesparingar!

Det nya frälset

Har opinionerna i dag brutaliserats? Man får ju ofta en känsla av att det anses ok att folk får illa, och att de bara har sig själva att skylla. Blomberg-Kroll svarar att medborgaropinionerna under 15 år i själva verket har varit oerhört stabila, och hon borde veta eftersom just detta var temat för hennes

doktorsavhandling, dvs. medborgaropinionerna.

– Det som har skett är en förändring inom eliten, vilket gör att det uppstått en djup splittring mellan medborgaropinionen och eliten. Tidigare hette det att "kommunen vet bäst" och att "litet är vackert", men allt detta har försvunnit på bara tio år. I dag använder man t.o.m. jämlikhetsbegreppet för att motivera raka motsatsen, dvs. stora enheter!

Och det är minsann något man i dag kan se, till exempel i form av upprepade opinionsmätningar enligt vilka medborgarna inte alls vill sänka skatterna, om det leder till att välfärds-tjänsterna försvinner, medan politiker- och tjänstemannaeliten, vårt nya "frälse", fortsättningsvis talar för skattesänkningar.

Helena Blomberg-Kroll har alldeles nyligen igångsatt ett större forskningsprojekt, finansierat av Finlands Akademi, om just den ökande klyftan mellan de ledande tjänstemännen och medborgaropinionen. Projektet heter "Power Shifts in Agenda Settings", eller POSH.

Vad annat forskar man i? Blomberg-Kroll nämner några projekt med nordisk och historisk inriktning, bland annat ett nordiskt spetsforskningsprojekt som handlar om välfärdsstatens historia och framtid. Ett annat handlar om att analysera var makten i samhället i dag egentligen sitter. Och ett tredje om socialt arbete i Norden, dess visioner och problem.

– Vi vet t.ex. att arbetsbelastningen i Finland är ohemuldt mycket större än i de övriga nordiska länderna. Vi har klart flest klienter per socialarbetare, och mest klienter per vecka. Sedan följer Sverige, och därefter Danmark och Norge. Men arbetsklimatet i Finland är inte alls speciellt dåligt, och man får stöd av kollegerna.

Det sistnämnda var kanske något överraskande, men också trösterikt, förstås. ■

Professor Helena Blomberg-Kroll är oroad över socialarbetarsituationen.

Mikaela Westergård är chef för socialarbetet i Sibbo.

växande kommun som Sibbo. Westergård betonar vikten av att man måste våga satsa.

– Här i Sibbo hade det inte hänt nånting på många år. Men man måste våga. Det är faktiskt billigare att anställa en egen familjearbetare för en familj för ett år än att placera den unga på en institution, vilket dessutom ofta sker för upp till tio år. Vårt mål är att så långt som möjligt undvika placeringar.

Men visst finns det problem så det räcker i den växande kommunen. Inflyttningen är stor, vilket skapar rotlöshet. Huvudstadens närhet är kännbar, vilket ökar den allmänna oron och de snabbt förändrade språkförhållandena bidrar till ytterligare friktion. Häromåret fick man också en väg av drogproblem i skolorna, så långt ner i åldern som 13-15.

Lyssna på socialarbetarna!

Lyssnar man då alls på socialarbetarna inom den kommunala planeringen? De har ju bättre sakkunskap än de flesta när det gäller de sociala kostnaderna av en alltför snabb expansion och felaktigt byggande.

– Nej, inte speciellt mycket, svarar Westergård, även om vi nog blir hörda. Och det är synd. För bygger man alltför koncentrerat får man också koncentrerade problem. Ett problem är ju att det handlar om olika budgeter. Det man sparar på den tekniska sidan märks först senare som större utgifter i socialbudgeten.

En annan orsak till att socialsektorn har svårt att hävda sig när pengarna fördelas är enligt Westergård att det är så mycket lättare att tala för t.ex. bildningssektorn. Där finns ju en massa föräldrar och andra som aktivt trycker på och engagerar sig. Och så är det minsann inte när det gäller den sociala sektorn. Eller som Westergård uttrycker det: Män med problem kontaktar inte politiker!

Hon påpekar också att Sibbo borde tänka sig bättre för när man bygger, och också på riktigt vara en barnvänlig kommun. T.ex. så att man inte bygger hyresbostäder bara för att på det sättet slippa problem. För sådana får man, ofrånkomligen, med den takt kommunen nu expanderar. Så vi går över till familjeservicecentralen för att se hur man där har börjat tackla dem. ■

Text&bild: Thomas Rosenqvist

Välkomna i vårt gäng, alla ni som har street cred!

Ett stenkast ifrån sockengården i Nickby centrum ligger den nya familjeservicecentralen, eller perhelvukeskus (Sibbo har ju numera finsk majoritet). Här har man koncentrerat alla funktioner som hör till familjearbetet under ett och samma tak: rådgivningen, familjearbetet, psykologitjänsterna, barnskyddet, barnatillsyningsuppgifterna och HNS barnpsykiatriska verksamhet.

Min ciceron Mikaela Westergård, chef för socialarbetet i kommunen, är märkbart entusiastisk och stolt över den nya enheten. Och inte utan orsak, för man tycks ha kommit en god bit på väg i försöken att göra socialarbetet attraktivare, och samtidigt sänka tröskeln för klienterna. Inne i ett av rummen hittar vi Esa Korhonen, en av de två nya familjearbetarna man fick i höstas. Korhonen är till utbildningen närvårdare och polis, medan hans (för tillfället upptagna) kollega, också han en man, är specialungdomsarbetare. Bägge alltså välkvalificerade.

Korhonen berättar att man kommit bra igång med arbetet. Det går i korthet ut på att koncentrerat och intensivt arbeta inte bara med de unga utan också med deras familjer. Enheten fungerar i många avseenden som ett hem, där man försöker få ungdomarna att trivas, t.ex. med att erbjuda dem PlayStation 3, och göra saker tillsammans. Grupper av ungdomar sammankommer under socialarbetarnas ledning regelbundet ungefär en gång i veckan, så länge de behöver hjälp.

– Sedan får vi kasta ut dem, säger Korhonen småleende. De trivs nämligen så bra här.

Det ser man att också Esa Korhonen gör. Och det är inte lite i ett jobb som är så pass tungt. Man är också angelägen om att få ungdomarna att röra på sig, t.ex. genom bergsklättring inomhus. Det sistnämnda har enligt honom fungerat jättebra.

Mikaela Westergård fyller i med att man inom barnskyddet alltid försöker arbeta i par, så att man inte behöver vara ensam. Ambitionen på enheten är alltså att helt försöka undvika anstaltsplaceringar. Man försöker faktiskt i stället satsa på det preventiva arbetet. Det förblir ju oftast en fras, inte minst i dessa sparti-

der, men här utgår man ifrån att det faktiskt lönar sig, också ekonomiskt. Ungdomsfamiljearbetarna går t.ex. också hem till de unga, om så behövs, och drar upp dem ur sängen så att de kommer till skolan. Det här aktiva greppet gör att många klarar sig med ett ganska kort men intensivt stöd, t.ex. i tre månader. Mycket handlar det just om attityden till arbetet, och sättet att organisera det.

– Vi måste komma upp från byråkratin, säger Mikaela Westergård med eftertryck. De som arbetar med det här måste faktiskt vilja ha de här tjänsterna.

Att åtminstone Esa Korhonen är rätt man på rätt plats förefaller uppenbart. ■

Esa Korhonen är familjearbetare i Sibbo.

Text&bild: Tom Sörhannus

Fakta Kornelias hjärta

Hjärtsjukdomar hos barn kan delas in i tre grupper: Olika typer av missbildningar, hjärtat kan påverkas av infektioner samt rubbningar av hjärtats rytm.

Hypoplastisk vänsterkammare innebär att hjärtats vänstra kammare är extremt underutvecklad, liksom vanligen kroppspulsådern. Blodcirkulationen upprätthålls av höger kammare, som försörjer även kroppspulsådern med blod. Källa: www.growingpeople.se

Tvåspråkiga Österbottens hjärtebarn hör till den landsomfattande organisationen Sydänlapset ja -aikuiset ry – Hjärtebarn och -vuxna rf.

I Finland föds årligen cirka 500 barn med någon form av hjärtfel, av vilka cirka 350 är i behov av operation, antingen genast efter födseln eller någon gång senare under livet.

Källa: www.sydänlapsetja-aikuiset.fi

Alexandra Mangs spelar Kornelia och Annika Åman tvillingssystemet Karin i Kornelias hjärta. Pjäsen är Annika Åmans konstnärliga examen.

Teater i Vasa

”Du måste leva för oss båda”

Jag vill också leva, men jag kan inte. Därför måste du leva för oss båda. Kornelia hade ett medfött hjärtfel och har åkt med gud i rymdraketen till himlen, men är för en kväll tillbaka hos tvillingssystemet Karin som tagit på sig ett stort ansvar hemma och tycker att allt är tråkigt efter Kornelias död. Scenen är Magasinet vid Wasa Teater och pjäsen som spelas heter Kornelias hjärta.

– Pjäsen får vi följa tvilling-systrarna Karin och Kornelia. Kornelia var född med hypoplastisk vänsterkammare, vilket i praktiken innebär att bara den högra hjärtkammaren fungerar.

– Kornelia tyckte att hjärtkammare var ett sånt vackert ord. Hon sa att när hon blir stor vill hon ha ett hus fullt med hjärtkamrar, minns Karin sin syster.

Det börjar med att Karin kommer ihåg sin syster, och sedan spelas det upp scener ur flickornas gemensamma liv med både bråk och lek och kärlek. En del fakta om hjärtsjukdomar vävs också in i handlingen. En stor del av livet kretsade kring Kornelias hjärtfel. Karin fick hela tiden förmaningar av föräldrarna att se till att Kornelia tar det lugnt, medan Kornelia var en ung tjej som ville leva varje dag fullt ut. Hon ville ju vara som alla andra. Hon var snabbare på att springa än alla pojkar. En kväll kom så den stund när hennes hjärta inte längre orkade, och Karin känner sig skyldig eftersom hon tillät systemet att dansa hela kvällen. Det är när hon för en kväll kommit tillbaka och tröstar Karin som Kornelia uttalar orden om att Karin måste leva för dem båda.

Intäkter till hjärtebarn

Kornelias hjärta är Annika Åmans konstnärliga examen vid scenkonstlinjen vid yrkeshögskolan Nova i Vasa. Hon spelar själv Karin medan Alexandra Mangs gestaltar Kornelia. Bakgrunden till temat för pjäsen är att Annika i samband med ett annat projekt träffat flera hjärtsjuka barn. En stor del av

intäkterna från Kornelias hjärta går till föreningen Österbottens hjärtebarn. Just den här dagen utgörs hela publiken av medlemmar i föreningen. Efter pjäsen sätter sig de två skådespelarna ner för att höra publikens reaktioner. Här är några kommentarer.

– Det är ju precis så där verkligheten är.

– Det var en otrolig pjäs. Hjärtbarnen har aldrig uppmärksammats på ett sådant sätt förr. Det är så sällan de får någon uppmärksamhet.

– Ni har verkligen lyckats fånga hur det är för syskonen, det är ju så att de ofta kommer i kläm.

– Jag uppfattar det inte som om vår son har en sjukdom, utan det är mera som en livsstil.

– De vill ju inte vara anorlundar.

– Vi ska också komma ihåg att vi är den första generationen som har hjärtebarn. Det var först på 1980-talet man kunde börja operera barnen så att även många som har allvarigare fel klarar sig. Förr kunde man inte göra något utan de dog.

Föreningen uppskattar stort de intäkter man får från pjäsen och säger att det innebär att man kan göra något meningsfullt för barnen. Två av dem som var med under föreställningen var föreningens sekreterare Ann-Mari Markén och kassör Lena Hägg. De berättar lite om föreningen.

– Vi har 80 familjer som är medlemmar och vi träffas fyra till sex gånger per år. Vi har en sommar- och en vinterträff och däremellan träffas vi några gånger och går bland annat och simmar.

Annika och Alexandra har varit lite nervösa inför just den här föreställningen.

– Om vi lyckats tilltala er har vi lyckats med vår målsättning. Vi har funderat på var gränsen går för vi vill inte trampa någon på tårna, säger Annika.

Vill nå barn och unga

De är uppenbart nöjda över publikens respons.

– Det känns riktigt skönt, säger de båda.

I och med Kornelias hjärta blir Annika färdig dramainstruktör. Alexandra utexaminerades med samma

utbildning förra våren. De två skådespelarna spelade sju föreställningar av pjäsen i slutet av januari, men de har förhoppningar om en fortsättning.

– Av responsen vi fått finns det intresse och vi hoppas kunna göra några fler föreställningar, säger Annika.

Kanske till och med en turné?

– Kanske det. Vi vill nå barn och unga och det skulle vara roligt att spela på skolor och kanske på sjukhus, säger Annika.

De har redan planer på mera samarbete i framtiden.

– Teman finns det hur många som helst, men nu ska vi spela klart den här pjäsen först, säger Alexandra, som även drar dramakurser för FDUV, Dramaduvorna, vid Vasa arbis.

Det är en gripande pjäs de två unga kvinnorna bjuder på, men också med humoristiska och vardagliga inslag. Det är en berättelse som speglar livet, och som passar alla åldrar, och man behöver inte ha personlig erfarenhet av hjärtsjukdom för att den ska gå direkt till ens hjärta. ■

Text&bild: Helena Forsgård

Tänk rätt och fimpa för gott!

"Förvånad över att det gick så lätt att sluta röka"

Hälsovårdaren Åsa Andersson, 57 år, slutade röka den 5 maj 2009. Ett datum som sitter bergsäkert i hennes minne. Hon fick hjälp av rökstoppkursen, som ordnas av föreningen Vårt Hjärta på Åland och som leds av mentalt tränaren Christoph Treier.

- Jag vet inte vad han gjorde med mig. Jag är mäktigt förvånad och glatt överraskad över att det gick så förunderligt lätt att sluta med hans hjälp. Numera är jag en övertygad icke-rökare, jag känner inget sug, säger hon bestämt.

Christoph Treier, som bland annat lär idrottskvinnor och -män att tänka rätt för att förbättra sina prestationer - tankens kraft är nämligen oerhört stark - har dragit rökstoppkurser sedan 2002.

Han kommer inte med några pekpinor och hot på sina kurser, han predikar inte ett enda ord om rökningens negativa verkningar och visar inga bilder av amputerade ben eller av cancersjuka lungor.

- Jag utgår från den moderna motivationsläran. Man är motiverad att göra vissa saker om man har ett mål som man vill uppnå, säger han.

Kan skickas hem

Under det första introduktionstillfället fokuserar Treier på deltagarnas motivation - varför vill man sluta röka och är det faktiskt man själv som vill sluta eller är det någon annan i ens omgivning? En som säger att "frun skickade hit mig" har inte den rätta motivationen. En annan som säger att han inte vill dö i cancer har inte heller rätt utgångsläge.

Christoph Treier i mitten lär deltagarna att tänka på sig själva som icke-rökare och det tycks fungera. Åsa Andersson och Egil Sundström har båda rökt länge men är nu rökfria sedan våren.

Den som däremot formulerar ett positivt mål - som till exempel "jag vill leva längre, jag vill må bättre, jag vill sova bättre eller jag vill orka mer" tänker rätt för att genomföra en stor livsstilsförändring.

Åsa Andersson sade att hon ville bli en frisk och våldof-tande mormor, det var ett mål som passerade Treiers nälsöga.

- Det kändes helt oanständigt att hålla i mitt lilla barnbarn efter att jag just rökt en cigarett. Jag vill dofta gott när jag är nära den lilla, säger hon.

Att hon sedan tidigare varit en rökande farmor är en annan sak - det blev liksom värre när hon skulle bli just mormor.

En belöning

Åsa Andersson har som så många andra rökare kämpat länge för att kunna sluta. Enligt Treier vill åtta av tio rökare sluta. Hon började röka redan som 13-åring och sedan har det gått i vågor. När hon var gravid med sina fem barn och ammade dem rökte hon inte men sen trillade hon dit igen. Några cigarett på en fest blev snabbt en daglig vana.

Sedan lyckades hon vara rökfri i tre år "med mycket möda och stort besvär" men

så firade hon 50-årsdagen med en resa till Estland "och då måste man ju få ha lite trevligt". Cigaretterna kom fram på bordet och sedan var hon fast igen.

- har försökt med tabletter och tuggummin och dyra piller men till ingen nytta. Det var min belöning på kvällen att gå ut på balkongen och röka, säger hon.

Individuella möten

Vid introduktionstillfället där alla är samlade börjar alla med att sätta upp ett datum när de ska sluta röka. Det gäller att vänja hjärnan vid tanken. Sedan får de också träffa Christoph Treier individuellt 30 minuter per dag under tre dagar i följd.

Då går Treier och deltagaren igenom hans eller hennes förhållningssätt till rökningen. När röker du? När du är stressad, när du har tråkigt, när du vill belöna dig själv för något eller när du kört fast i en kreativ process?

- Sedan försöker jag hjälpa varje deltagare att tänka i andra banor. När jag till exempel vet att de röker som belöning eller har cigaretterna som sällskap kan jag ge dem verktyg att tänka på annat sätt när den känslan dyker upp, säger Treier.

Ändrade vanor bidrar också. Om man alltid röker dagens

första cigarett när man väntar på bussen kan det hjälpa att man kommer så pass sent att man inte hinner. Om man är beroende av att föra handen till munnen hela tiden kan man skära små bitar av röd paprika eller ananas som man äter i stället. En del kan få andningsövningar som de tar till när röksuget sätter in, andra lär sig att gå långsamt och behärskat.

Bra resultat

Det fungerar. Hittills har cirka 380 personer på Åland deltagit i Treiers rökstoppkurser och 90 % av dem var rökfria ett år efter kursstarten. Gruppen träffas en gång i månaden under ett halvt år och sedan blir det ytterligare en slutträff ett år efter starten.

- Den kritiska punkten är 2-3 månader efter rökstoppet. Då kan man bli övermodig för att det gått så lätt att sluta, tar en cigarett och fastnar direkt. Övriga händelser är också fallpropar - bilen går sönder eller katten dör. Då måste man ha verktyg att tänka rätt så att man gör något annat i stället än att tända den där cigaretten.

Det är ingen skam att få ett återfall, då kan man börja om från början - om man är motiverad.

Treier säger att 37 % av rökarna är verkliga nikoti-

nister, det vill säga att de är beroende av nikotinet, och de kan få kraftiga abstinensbesvär under ett till tre dygn efter rökstoppet. Merparten av rökarna är därmed inte beroende av nikotinet, de röker av andra skäl.

Klarat eldprov

Egil Sundström har också gått på kursen och efter minst 30-års rökande har han nu varit rökfri sen den 3 mars. Verkliga eldprov som en resa till Thailand och midagar med rödvin har klarats av utan cigaretter. - Tankarna på rökning finns kvar men de är inte längre så kraftiga. Jag lovar inte att jag är rökfri när jag dör men tillvidare är jag det, säger han.

Annette Bergbo är verksamhetsledare för föreningen Vårt Hjärta som arbetar med förebyggande åtgärder för att förbättra medlemmarnas hjärt- och kärlhälsa. Medlemmar betalar 100 euro för kursen, icke-medlemmar 120 euro. Den faktiska kostnaden är betydligt högre och mellanskillnaden står föreningen för.

I fjol hölls två kurser med 10-12 deltagare per kurs. I år har ingen kurs ännu dragits igång ännu men det finns förfrågningar och minst en kurs ska startas. ■

Text&bild: Cecilia Blomqvist

Årets brailör 2009 är Börje Kukkonen från Vasa

"Börje Kukkonen är en förebild för andra punktskriftsanvändare". Så motiverar Förbundet Finlands Svenska Synskadades (FSS) punktskriftsarbetsgrupps valet av Årets brailör.

Utnämningen riktar sig till en person som är aktiv punktskriftsbrukare och/eller har verkat för punktskriftens utbredning i samhället. Årets brailör utsågs av Förbundet Finlands Svenska Synskadades punktskriftsarbetsgrupp och utmärkelsen delades ut i samband med firandet av Brailledagen den

23 januari i Vasa. Det var sjunde gången Årets brailör utsågs.

Börje Kukkonen, som är bosatt i Vasa, har med framgång målmedvetet gått in för att lära sig punktskrift. Han har deltagit i förbundets punktskriftskurser och därefter även utbildat sig till punktskriftsinstruktör och medverkar numera som lärare vid FSS kurser i punktskrift. I egenskap av en av FSS informatörer sprider han också kunskap om punktskriftens betydelse som synskadades eget skriftspråk till skolor, myndigheter och serviceinstanser. ■

Cia Hemming har sett en hel del av världen.

Text: Christina Lång
Bild: Cias privata album

Flytta till främmande land

Invandrarfrågor väcker debatt. Allt fler vill till Finland och som bäst utreder inrikesministeriet om det utkomststöd som betalas ut till asylsökande har lett till s.k. bidragsturism. Det förefaller som om attityden till främlingar har skärpts. Också finländare har av olika orsaker sökt sig till andra länder.

Cia Hemming är flickan från Österbotten som prövat sina vingar ute i världen. Efter studenten ville hon lära sig finska och då blev det hotell- och restaurangskola i Jyväskylä eftersom hon prövat på den branschen och trivdes bra. Sedan blev det jobb i Helsingfors. Hela tiden hade hon en längtan längre bort och när den restaurang hon jobbade på lades ner, blev det språkkurs i Montpellier i södra Frankrike, där den fyra månader långa språkkursen

resulterade i en sju år lång vistelse.

– Förklaringen ligger nog i min barndom. Jag är upp vuxen i ett tryggt växthus i Solf på 1960- 70 talet och i närheten fanns inga jämnåriga kamrater, så jag lärde mig att vara för mig själv tills jag började skolan, svarar Cia på de gamla saker på egen hand.

Med EU skulle det bli enklare att få arbete utomlands.

– Men det dröjde ett tag innan jag fick pappren i ordning, för i Frankrike var man inte på det klara med att man som finländare hade rätt att jobba och skriva in sig på Arbetskraftsbyrån. Det krävdes många telefonsamtal och besök innan de skrev in mig. Och det några månader efter inträdet i EU. Så småningom fick jag pappren fixade och bekanta rekommenderade mig på olika restauranger, vilket hjälpte mig att få jobb.

Skrivandet tog över

Redan som sextonåring hade Cia journalistdrömmar, men de kändes då något högtflytande. Hon ville inte riktigt tränga sig på och stora folk och Social- och kommunal- högskolan lät inte heller lockande för att hon inte kände sig speciellt samhällsmedveten. Hon drömde också om att bli fotograf, men sände aldrig någon ansökan och hon tyckte att restaurangbranschen är bra på så vis att man lär sig vara avslappnad med olika människor.

– Den har varit en bra skola för mig. Jag har blivit en ganska bra människokännare och så har jag fått skinn på näsan, summerar hon.

Journalistdrömmen fanns kvar i bakhuvudet och när årtusendet bytte var hon elev 1998-2000 på Journalistlinjen på Nordiska Folkhögskolan i Kungälv utanför Göteborg. Mångfalden intresserade henne och hon fick många kompisar från olika nordiska länder. Ändå fanns tanken att Svenskfinland skulle vara enklast att starta om i.

– Här finns mindre konkurrens och alla känner alla på något vis så det var enklast att komma igång.

Efter några höstmånader som praktikant på radio blev det en vinter hos mamma och inhopparjobb på en lokaltidning i Vasa. Men hon ville ut igen. Ville lära sig spanska. Och Galicien var en vit fläck på kartan. Hon hade fått jobb på FST till hösten och det passade bra med en sommar i Europa. Så det blev en språkkurs i Santiago de Compostela sommaren 2001, där hon föll pladask för människorna och stämningen, så det blev en sommar till där innan jobbet på FST fortsatte.

Sommaren 2003 packade hon igen väskorna, mellanlandade hemma i sitt flickrum hos mamma. Hon tog kontakt med gamla kompisar och åkte runt utan destination tills hon tröttnade på att kampera på folks golv. Hon hade varken bostad, jobb eller något förhållande i Finland. Det var meningen att hon skulle hitta något nytt, inte bara söka sig till det förlutna. I Paris köpte hon sig ett tält och en enkel biljett till Faro i Portugal. Sedan blev det ett par måneders campingliv i Lagos och Tavira.

Den rätte mannen dök upp

I Tavira mötte hon Antonio Arruda Silvestre Junior, en servitör från Sao Paulo i Brasilien. I Portugal hade han hamnat av en slump efter att ha blivit arbetslös och inte hade fått visum till USA. Arbetsmöjligheterna verkade bättre i Europa än i hemlandet. Efter att ha känt honom i tre dagar kändes det som att nu behövde hon inte resa mera. Som trettioåttåring var hon beredd att stanna upp och leva ett annorlunda liv utan kringflackande.

– Man vet nog när den rätte har kommit, konstaterar Cia nu sex år senare. Vi träffades i september 2003, för hem till våra respektive länder i november, återförenades i januari efter att ha föreberett oss för ett gemensamt liv. Antonio hade jobb i Tavira och jag hade också planer på att jobba på restaurang där.

De stannade nästan ett år i Portugal, men upplevde båda att det inte var den rätta platsen att slå ner sina bopålar på. Numera kommunicerar de på en blandning av språk: spanska, portugisiska och svenska.

– Även om Finland inte lockade mig, insåg jag att det rent administrativt vore enklast att komma igång i mitt hemland. Vi beslöt att flytta till Finland, men först ville jag uppleva Brasilien och eftersom vi inte hade bostad och ingen hyra att betala så var läget ypperligt för en långresa. Det var också en bra möjlighet för mig att lära känna hans familj och land, säger Cia.

Blev väl emottagna

Samma dag som påven dog, den 2 april 2005, landade de i Helsingfors. Där kollade de läget en kort tid. Snart konstaterade de att livet i Österbotten skulle bli enklare och billigare, närmare till naturen och till familjen. Antonio började på invandrarlinjen på Evangeliska Folkhögskolan i Vasa, där han fick undervisning i svenska och finska.

– En mycket bra skola med duktiga lärare, konstaterar Cia. Hemuppgifterna var många och långa, men han var mycket motiverad och satt hela kvällarna vid köksbordet och pluggade verkligen intensivt, vilket gav snabba resultat.

När man kommer till Finland som invandrare är det bäst att anmäla sig som arbets sökande på Arbetskraftsbyrån och göra en treårig integrationsplan. I början gick mycket tid åt till byråkrati, ansökan om uppehållstillstånd och pappersarbete med strikta regler. Medan mannen gick på folkhögskolan och sedan ett år på kockutbildning i Korsnäs kurscenter fick han motsvarigheten till minimiarbetslöshetsdagpenning. Därefter har han arbetat och klarat sig på den lön han fått. Han har inte behövt vara arbetslös någon längre tid. Först fick

han uppehållstillstånd i ett år, sedan tre år och nu är det permanent.

– Att som utlänning bosätta sig här med en finländare är givetvis mindre komplicerat än när man kommer ensam utan förhandsinformation om landet och sederna där, framför allt har man fördelar av att man har nära kontakt till en som vet hur samhället fungerar; seder, bruk, vänner, utbildning, jobbsökning mm. Man vet vart man skall vända sig och får snabbare kontakt med rätta personer och instanser. Det är säkert svårare när man är singel.

Det beror också på varifrån man kommer. Landet Brasilien väcker ofta positiva vibrationer; de flesta vet något om brasiliansk fotboll och känner glädje när de tänker på sambans hemland.

– I media kan man få en skev bild av utlänningar då negativa saker lyfts upp onödigt ofta. Det späder bara på fördomarna. Speciellt att det alltid påpekas att någon som gjort något negativt är utlänning, även om det inte i princip har relevans till brottet. För hur definierar man en utlänning? Asiatisk? Afrikansk? Latino? Arab? Svensk? Att påpeka att någon som gjort något negativt är utlänning, ger ingen klarare bild. Bara att det i alla fall inte var en finne.

Förutfattade meningar

Cia ber oss kolla hur skev debatten blev efter morden i Sello. De hade sin grund i hustrumisshandel och våld i nära relation och inte huruvida folk från annat land ska ha rätt att bo i vårt land eller inte.

– Personligheten spelar också en stor roll. Min mamma föll pladask för Antonios charm, minns Cia och fortsätter: Han är mycket social och lätt att få kontakt med. Han är välvilligt inställd till annorlunda förhållanden. Han hjälper gärna till med praktiska saker där det behövs, t ex byter däck, klipper gräs. Han är duktig och outtröttlig och bidrar med det han kan. Han gör alltid sitt bästa och är inte rädd för att ta ansvar.

Populär har han blivit med att göra mat också hos vänner och bekanta, vilket han som en god kock gillar att göra.

– Kanske är det lättare i Svenskfinland än i övriga delar av landet. Små förhål-

landen gör att man lättare ser människan. Jag har inte märkt av någon avog inställning till oss. Inga direkta problem har uppstått och jag tänker aldrig på att han är utlänning. Här blir man en individ, inte bara ett nummer.

Kuriosa: En gång ringde Antonios lärare och sökte praktikplats och arbetsgivaren frågade om ålder och nationalitet. Därefter frågade hon spontant: Är han kriminell?

– Vi har inte upplevt några kulturella skillnader, inte heller religiösa för det skiljer inte så mycket på katoliker och protestanter och deras firande av helger. Själv har jag bott så länge utomlands att jag vant mig vid de sena mattiderna. Jag har aldrig bott med någon finländsk man så jag kan inte jämföra, tycker Cia.

Ett år åt gången

För ett år sedan bröt paret upp från sin tillvaro i Vasa och tillbringade sommaren i ett rött litet hus i en purfinsk väldigt liten by. Paret frågade sig: Vad ska vi göra härnäst. De funderade på att flytta till Stockholm där det finns en uppsjö av kulturer och många möjligheter och framför allt för en journalist att jobba på svenska. Mannen lekte också med tanken att utbilda sig till långtradarchaufför innan han senaste höst fick jobb som kock på Brasilianska ambassaden i Helsingfors.

För Hemming har det inte varit helt lätt att komma igång med sitt freelanceskrivande och marknadsföra sina tjänster. Att jobba i sin födelsetrakt känns lite som att blotta sig själv och sin egen sårbarhet.

– Jag skulle knappast ha vågat bli journalist om jag bara bott i Österbotten. Tack vare att jag haft luft under mig och har perspektiv på omvärlden, går det bättre, avslöjar Cia.

Ekonomiskt var åren i Österbotten till en början ingen dans på rosor; utan

besparingar skulle det inte ha gått ihop. Efter flytningen till huvudstan har Hemming fått ett vikariat på en finlandssvensk tidning och nu när båda har jobb så betyder det också att de har mera pengar. Pengar som de försöker spara. De har lärt sig att leva enkelt och de fortsätter att undvara lyx. De bor i en etta på 35 kvm och köper bara bra saker som de behöver och verkligen vill ha. De samlar inte på onödiga prylar eller möbler.

– Det krävs mod att stanna upp. Vi har det bra tillsammans, umgås massor med varandra, men också med vänner. Jag är nöjd med min tillvaro. Jag behöver inte vara singel utan har en kär person att leva ihop med. Jag känner mig trygg i hans sällskap. Jämfört med singellivet är det här en rikedom. Jag tror att när man träffar den rätte sent i livet förstår man bättre hur mycket det är värt och tar bättre vara på varandra. Man tar inget eller ingen för givet, utan man lever med en insikt att allt är förgångligt. Det är både en ledsam och en tröstande tanke under jobbiga perioder. Trots att vi är olika på flera vis går livet rätt smidigt. Man samsas när man vet att min tur också kommer, tycker Cia.

Framtidplaner

Cia Hemming vet själv hur det är att vara främling i ett annat land och förstär sin sambos situation.

– Vi två bildar vår egen ö, lever i vår egen bubbla, som står lite bredvid det stora flödet, men vi känner oss inte utanför. Drömmen är att hitta en bra kombination för att få det bästa av våra två kulturer. I hjärtat vill jag kanske bo någon annanstans medan hjärnan säger att det är bra att bo här! I alla fall för närvarande, slår Cia fast.

Nu sparar de pengar och vem vet vart det bär av i framtiden. Det här året blir det i Helsingfors. Kanske det blir ett hus någonstans på landet, kanske ett litet vårdshus i Brasilien? Alternativen och drömmarna är många. Det är väl vår tids stora gissel; att det mesta är möjligt. Ju fler möjligheter, dess större villrådighet. För man vill hinna med så mycket. Livet går i epoker för två flyttfåglar. ■

Nyheter

Kristian Wahlbeck, Sonja Londen, Bodil Viitanen och Jennika Kullman diskuterar under projektet Anti Depps slutseminarium.

Projektet Anti Depp

Fyra år har gått sedan Psykosociala förbundet rf och Svenska hörselförbundet rf startade det gemensamma projektet Anti Depp. Projektet har nått betydande resultat i arbetet med att uppmärksamma samt förebygga social isolering inom målgruppen, personer med hörselskada och psykisk ohälsa i Svenskfinland. Även om själva projektet nyligen avslutats, lever erfarenheterna och informationsmaterial vidare.

I början av december förra året hölls Anti Depps slutseminarium i Helsingfors, där projektresultaten summerades och utvärderades. Seminariet speglade projektarbetet, då de inbjudna föreläsarna berörde både hörselskada och psykisk ohälsa. Professor Kristian Wahlbeck talade under rubriken "Förebyggande av depression". Wahlbeck poängterade problematiken med stigma samt fördomar, och underströk

betydelsen av social inklusion för att främja psykisk hälsa. Enligt Institutet för hälsa och välfärd, ligger hörselproblem bakom var femte depressionsdiagnos i Finland. De färskaste uppgifterna bekräftar således ytterligare problematiken som lyfts fram och förebyggts inom Anti Depp.

Sen hörselbehandling

Audionom Anita Valjakka från hörselcentralen Oy Danalink Ab, talade om den själsliga och sociala inverkan vid hörselörlust. Valjakka menar att hörapparatbehandling idag ofta påbörjas upp till tio år för sent. Orsaken är bl.a. att hörselnedsättning är stigmatiserad, ingen vill höra dåligt. Men risken att vänta för länge, tills hörselnedsättningen blivit förvärrad, ökar de socialt negativa konsekvenserna. Björn Wallén, rektor vid Svenska studiecentralen, presenterade sin externa utvärdering av Anti Depps arbete. Resultatet visar att verksamheten varit framgångsrik på många plan. Han poängterade det unika jämlika samarbetet mellan de två finlandssvenska förbunden, och konstaterade att det bidragit till ökad

kunskap bland medlemmar, personal och förtroendevalda.

Personligt material

Inom projektet har arbetets framformativ och upplysande informationsmaterial om sambandet mellan hörselskada och psykisk ohälsa. Utvärderingen visade att materialet är personligt och inte för högt travande, vilket uppskattats bland brukare och vårdpersonal. Efterfrågan på produkterna har varit stor. Förutom till föreningsmedlemmarna har materialet skickats ut till olika vårdinstanser och yrkesskolor i Svenskfinland. Det svenskspråkiga materialet finns tillgängligt på projektets hemsida www.horsel.fi/projekt/anti_depp.

Projektets sex temadagar om osynliga funktionshinder arrangerades våren 2009 runt om i Svenskfinland. Evenemanget förverkligades med hjälp av förbundens många engagerade styrelse- och föreningsmedlemmar. Inför fullsatta salonger greppade den ena efter den andra mikrofonen och delade

Text&bild: Cajsa Björkman

Våga ta upp svåra saker!

Mental ohälsa och missbruk på arbetsplatsen

Österbottenprojektet hör till KASTE-programmet, och har idag lite annan geografisk indelning än i begynnelsen 2005. Projektet finansierats dels av Social- och hälsovårdsministeriet, dels av sjukvårdsdistrikten. I projektet arbetar man för att motverka missbruk och mental ohälsa på arbetet, utveckla vårdkedjor, rehabilitering och förebyggande av mental ohälsa.

– Ett världsomspännande område vi ska försöka täcka, konstaterar projektkoordinator Tuula Löf leende. Löf själv håller främst i en av trådarna: att främja hälsa i arbetslivet.

– Jag arbetar för att människor ska orka längre i arbetslivet och för att långa sjukskrivningar - till exempel på grund av depression - ska kortas ner. Tyvärr har "laman" delvis snedvridit statistiken. Det ser ut som om färre människor är sjukskrivna idag; istället är de arbetslösa eller permitterade. Troligen mår människor ändå psykiskt dåligt i lika hög grad som tidigare.

Tuula har genomfört en enkät där företag beskrivit hur de agerar då en arbetstagarare har mental ohälsa eller missbruk. Bara de största företagen hade särskilda planer för hur man tar upp de här sakerna, visade det sig. Efter enkätdelen valdes sex företag som man handledde i att göra upp en plan - främst för att ingripa vid misstanke om missbruk. Då projektet frågade företagen vilket stöd som behövdes var förmanskolning en vanlig önskan; för att stöda förmännen att våga ta saker till tals. Tillsammans med företagshälsovården har man därför

på flera orter genomfört sådana skolningar.

– Om man har en beredskap och en plan för hur ingripa blir det mycket enklare. Men vi människor borde överhuvudtaget bli bättre på att se och att höra.

Företagsfester på gott och ont

Företag behöver kanske ibland reflektera över hur mycket alkohol man serverar på till exempel företagsfester, och också här har projektet varit med som bollplank. Mental ohälsa på arbetet har Tuula inte konkret arbetat så mycket med, men viktiga aspekter kan vara stöd för arbetsförmågan, förebyggande av mobbing och stöd i återgång till arbetet efter en depression.

Framtidsplaner för projektet, som numera heter Tervein mielin (ungefär Med ett friskt sinne, red.anm) är bland annat att sprida modellen för depressions- och missbruksvårdare inom hälsovården. En modell som visat sig fungera bra då det gäller att upptäcka och ta hand om saker i tid. En annan plan är att fortsätta det så kallade Depressionstolkot, tillsammans med företag. Vilka är då utmaningarna för dagens arbetstagarare?

– Det sker stora förändringar på många arbetsplatser, vilket kan förvirra de som jobbar. Ofta är det till exempel ny teknik att sätta sig in i. Arbetstakten har ökat, och kraven kommer troligen både från arbetsgivarna och från arbetstagararna själva. Behöver vi kanske delvis nya attityder till arbetet? Ibland verkar det som om finlandarna glömmar att det finns annat i livet än arbete; vi glömmar att vi är människor. Att ens få igång en diskussion på arbetsplatserna kan göra mycket.

En ny lag för partiell sjukpenning behövs också - och lär vara under beredning. Lagen fungerar inte som man hade önskat från början, utan utesluter många på grund av vissa krav. En mjukstart i arbetet efter en längre tids sjukskrivning är en viktig möjlighet för många, tror Tuula.

Tuula Löf avslutar, då hon står vid dörren på väg ut: – Ja, det kan du skriva ännu: det estetiska är också viktigt. Människan mår bra av att omge sig med sköna ting!

Mer info om projektet: www.osterbottenprojektet.fi, www.fpa.fi

Tuula Löf är projektkoordinator på Österbottenprojektet.

Text&bild: Tom Sörhannus

Ingenting är omöjligt

En oktoberkväll år 2004 hittades 42-åriga Patric Nissfolk av en kollega liggandes livlös på golvet på sin arbetsplats på brandstationen i Närpes. Han hade drabbats av en livshotande hjärnblödning. Med mottot ingenting är omöjligt tog hans sambo Mari-Louise Strandberg hand om honom. I dag lever Patric ett helt normalt liv och Mari-Louise har skrivit en bok om parets kamp för Patrics hälsa.

Boken, *Som på räls*, som kom ut hösten 2009 är en berättelse som tar läsaren från djupaste förtvivlan till rena gapskratt. Den djupa förtvivlan finns där när Mari-Louise den första natten står bredvid den djupt medvetlösa Patrics sjuksäng i Vasa. Hon har fått veta att han har mindre än tio procents chans att klara sig och läkaren har avlägsnat sig med orden att det ser dåligt ut. Där står hon med sina frågor.

– Varför gör de inget? Ska han bara ligga här och dö?

Med henne i rummet finns en vårdare. Han säger att enda chansen att Patric ska få komma till Tammerfors och bli opererad är att han vaknar upp ur medvetlösheten. Mari-Louise som själv jobbat som akutvårdare och på ambulansen är även

utbildad zonerapeut och hade nyligen börjat studera ansiktszonerapi. Hon får tillstånd av vårdaren att behandla Patric med ansiktszonerapi och ganska snabbt reagerar han. Därefter bär det iväg till Tammerfors för operation. I Tammerfors får Mari-Louise fortsätta behandlingen med ansiktszonerapi. Nio dagar efter sjukdomsattacken är Patric hemma igen. Det här efter att Mari-Louise lovat sköta honom och läkaren med tvekan gett sin välsignelse. Patric lider av sjukhusskräck och att ligga fastbunden i en sjukhussäng, vilket han gjorde efter att ha flyttats från intensivvården, gjorde honom panikslagen.

Hemma fortsatte hon med ansiktszonerapi. De första dagarna hemma gick bra, men sedan drabbades Patric av depression och ångest, bland annat beroende på att han miste synen. Mitt i allt elände ledde det här till en del dråpliga situationer som beskrivs i boken, som när han springer rakt in i en glasörr hos ögonläkaren.

– När något sådant här händer kan man antingen skratta åt det eller gräva ner sig. Vi skrattade nog också en hel del den där tiden. En morgon satt vi vid köksbordet vid fyratiden och bara skrattade, minns Mari-Louise.

Blindheten det värsta

Orsaken till att Patric miste synen var att blod samlats i ögonen. Det enda syn han hade var ett litet fält längst ut på vänsterögat. Det här krävde till slut två opera-

tioner, en av vardera ögat, i Lahtis innan han fick synen tillbaka.

– Det var det tyngsta av allt, då jag inte såg någonting, säger Patric.

Operationerna lyckades bra och i dag har han fullgod syn.

– De är skickliga på att operera ögon i dag, säger han.

Under den här tiden ville Patric gärna sjunka ner i sin sjukdom, men Mari-Louise tillät honom inte det, utan gjorde sitt bästa för att han skulle hålla igång. Man fick även hjälp av familjerna, vänner och bekanta. Patric har tre pojkar och en dotter och Mari-Louise två döttrar från tidigare förhållanden. Det är många vakande nätter, hur man lär sig att leva utan syn och vad det medför, men också väldigt mycket envishet och positivt tänkande som beskrivs i boken. Det var inte nog med att Patric var sjuk, utan nu fick även Mari-Louise kallelser som hon väntat på, först för operation av en vrist och sedan en handled.

– Det var ett tag det var som man brukar säga att en blind ledde en halt, skrattar Mari-Louise.

Alternativ vård i ökande

De är övertygade om att det var terapibehandlingen som gjorde att Patric så snabbt blev återställd.

– Det är synd att man inte tar alternativa vårdformer mera på allvar. Patric lever ett fullt

FAKTA

Det var den 18 oktober 2004 som Patric Nissfolk drabbades av en hjärnblödning. Ett aneurysm, en utbuktning/försvagning på en blodåder, sprack. Det ledde till en subaracnoidal blödning, vilket innebär en blödning mellan spindelvävshinnan och mjuka hjärnhinnan. Behandlingsformen ansiktszonerapi är utvecklad av danskan Lone Sorensen. Mari-Louise Strandberg bedriver sin verksamhet inom firman Bio-Energica Naturlig Vård, med zonerapi, ansiktszonerapi, irisdiagnostik, massage och tillverkning av naturprodukter.

Källa: Boken *Som på räls* och www.bioenergicanaturligvard.eu

normalt liv i dag, säger Mari-Louise.

Hennes önskan är att fpa skulle ersätta även vård med alternativa vårdformer.

– Användningen av alternativa vårdformer ökar hela tiden. Allt fler ser att man inte får hjälp från läkare och söker därför andra alternativ. En del tappar tron på läkarna. Det är synd för läkarvetenskapen är bra och framförallt akutvården är väldigt bra. De alternativa vårdformerna är framförallt bra vid kroniska sjukdomar. Läkarna borde kunna öppna dörren och se att alternativa

I boken *Som på räls* beskriver Mari-Louise Strandberg sambon Patric Nissfolks insjuknande i en livshotande hjärnblödning och hans snabba tillfrisknande tack vare ansiktszonerapi. Hunden Kozmo är en kär familjemedlem och Patrics fiskekompanjon.

vårdformer kan komplettera läkarvetenskapen. De är väl rädda att tappa sin makt om de gör det. Yngre läkare är i allmänhet mer positivt inställda, säger Mari-Louise.

Det talas mycket om vetenskapliga bevis i dag.

– Finns det bättre bevis än att zonerapi och akupunktur använts och fungerat i 5 000 år och fungerar ännu i dag. Förr ingick zonerapi i läkarutbildningen, berättar Mari-Louise.

Det handlar också om synen på människan och kroppen.

– Läkarna ser kroppen som materia, medan man inom den alternativa vården ser kroppen som en helhet. Det gäller att få kroppen att självläka. Det handlar om energi. Energin måste cirkulera fritt i kroppen. När det blir en blockering i energin leder det till problem, säger Mari-Louise.

Orsaken till att Mari-Louise skrivit boken är att hon vill lyfta fram vad som är möjligt. Hon hoppas på ett närmande mellan den västerländska medicinen och det österländska energitänkandet.

– Jag bestämde mig ganska snabbt för att jag ska skriva en bok, men det tog fem

år innan det blev av, säger hon.

Nu har hon i alla fall fått blodad tand för skrivandet, så det kan tänkas bli fler böcker. Nästan genast Patric blev sjuk sade Mari-Louise upp sin tjänst vid Närpes hvc och i dag jobbar hon heltid som terapeut med alternativa vårdformer och är också ute och föreläser.

Bor med sjöutsikt

Trots att Patric i dag lever ett normalt liv har den tidigare arbetsnarkomanen varit tvungen att dra ner på tempot. Det var inte tal om att han skulle återgå till sitt jobb på ambulansen, utan han beviljades sjukpension på grund av sjukdomen. Innan sjukdomen slog till hade paret börjat renovera och bygga till sin sommarstuga för att kunna bo där året runt. Under sjukdomstiden ordnade Patrics arbetskamrater talko och satte på taket på stugan. Senare har paret själva byggt färdigt och bor sedan år 2006 med sjöutsikt över Ledörsundet i Norrnäs i västra Närpes. Här kan Patric ägna sig åt favoritsysselsättningen fiske. En god vän lärde honom skjuta nät redan då han var blind och det är något han fortsatt med. ■

SOS Aktuellt behöver frilansskribent i Åboland!

SOS Aktuellt är en socialpolitisk tidning som för de finlandssvenska handikappades och personer inom omsorgens talan. SOS Aktuellt riktar sig till alla som är intresserade av handikapp- och omsorgsfrågor, till de finlandssvenska handikapporganisationerna och dess medlemmar, till anhöriga, socialarbetare, till övriga media och till den breda allmänheten. Tidningen ges ut av Finlands Svenska Handikappförbund. Mer info: www.sosaktuellt.fi

Du ska:

- Vara intresserad och kunnig inom socialpolitik och handikappsektor.
- Kunna skriva nyhetstexter och fotografera.
- Ha nyhetsnäsa.
- Vara en flexibel, snabbtänkt och initiativrik idéspruta.

Vi erbjuder ett mycket självständigt arbete. DU har chansen att agera som vakthund inom en mycket utmanande sektor.

E-posta ansökan och CV till daniela.andersson@kolumbus.fi. Vid frågor: ring 044-5554388.

Händelsekalendern 2010

Februari

24.2 Cafeträff i Jakobstad kl. 18.30 på Folkhälsan, Östanlid, 2 vån. Arr: Finlands Svenska Autism- och Aspergerförening. Mera info: Sara 050 361 26 61, www.autism.fi

24.2 kl 17-18.30. Stödpersonsträff på Vegahuset, Nordenskiöldsgatan 18a: Anmäl deltagande senast en dag innan till Sonja Karnell, 041-5012531, sonja.karnell@handikapp.fi

26-28.2. Vinterveckoslut på Peurunka för personer med utvecklingsstörning (med egna ledare/assistentter/personal) och familjer. Arr: FDUV. Mera info och anmälan senast 15.1.2010 till Mailen Murmann, (09) 4342 3616, 040 8653 888, mailen.murmann@fduv.fi, www.fduv.fi

Mars

SOS Aktuellt nr 2 utkommer vecka 13. Deadline för material är den 23 mars.

3.3. Vem är Kajsa, John och Magdalena? Utmaningar och möjligheter för personer med utvecklingsstörning. Utmaningar och möjligheter för personer med utvecklingsstörning Vasa Arbis. Arr: FDUV och Vasa arbis. Mera info av Elina Sagne, (09) 434 236 15, elina.sagne@fduv.fi, www.fduv.fi

5-6.3. Sömnsvårigheter och sensorisk integration på Vegahuset, Nordenskiöldsgatan 18 A, Helsingfors. Arr: FDUV. Mera info av Elina Sagne, (09) 434 236 15, elina.sagne@fduv.fi, www.fduv.fi

6.3 Lördagsskoj för hela familjen på Vegahuset, Nordenskiöldsgatan 18 A, Helsingfors. Målgrupp: personer med utvecklingsstörning med familjer. Arr: FDUV. Mera info av Elina Sagne, (09) 434 236 15, elina.sagne@fduv.fi, www.fduv.fi

9.3 Föräldraperspektiv på integrering i skolvärlden. kl. 18.05–19.35, speciallärare Ann-Marie Knuuttila föreläser på Helsingfors arbis. Arr: FDUV och Helsingfors Arbis. Mera info av Elina Sagne, (09) 434 236 15, elina.sagne@fduv.fi, www.fduv.fi.

11-12.3. Organisationskonferensen. Tema: SOCIALA MEDIER, organisationerna i de virtuella världarna. Hotell Scandic Rosendahl, Tammerfors. Arr: Svenska kulturfonden och Svenska Studiecentralen.

16.3 Att arbeta pedagogiskt med barn och unga som har språk- och kommunikationsstörningar kl. 14–17, Ann-Christin Furu, talterapeut och lärare i logopedi och röstvård, föreläser. Hotel Vallonia Garden, Centrumvägen 3, Korsholm. Arr: SPERES. Anmälan och mera info på www.speres.fi eller 050 364 05 68.

17.3 Vardagslycka kl. 12–16 på Vegahuset, Nordenskiöldsgatan 18 A, Helsingfors. Arr: FDUV och nätverket Min familj. Anmälan: gun.andersson@folkhsan.fi

19-21.3 Familjekurs för unga personer med funktionshinder på Norrvala i Vörå. Arr: FDUV. Mera info av Elina Sagne, (09) 434 236 15, elina.sagne@fduv.fi, www.fduv.fi

23.3 Att arbeta pedagogiskt med barn och unga som har språk- och kommunikationsstörningar kl. 13–16, Ann-Christin Furu, talterapeut och lärare i logopedi och röstvård, föreläser. SPERES, Parisgränden 2 A 2, Helsingfors. Arr: SPERES. Anmälan och mera info på www.speres.fi eller 050 364 05 68.

24.3 kl 17-18.30. Stödpersonsträff på Vegahuset, Nordenskiöldsgatan 18a: Anmäl deltagande senast en dag innan till Sonja Karnell, 041-5012531, sonja.karnell@handikapp.fi

30.3 Tecken som stöd 30.3, 7.4, 13.4, 20.4 kl. 14–16, hörselpedagog Lena Nyström föreläser. SPERES, Parisgränden 2 A 2, Helsingfors. Arr: SPERES. Anmälan och mera info på www.speres.fi eller 050 364 05 68.

April

6.4. Hur kan vi främja motoriken? fysioterapeut Anne Kokko föreläser på Helsingfors arbis. Arr: FDUV och Helsingfors Arbis. Mera info av Elina Sagne, (09) 434 236 15, elina.sagne@fduv.fi, www.fduv.fi

7.4. Jag kan och vill arbeta – tre personer med utvecklingsstörning berättar om sina arbeten. Sofia Kullberg, FDUV, ger information om möjligheten att ha en person med utvecklingsstörning i arbete. Vasa arbis. Arr: FDUV och Vasa arbis. Mera info av Elina Sagne, (09) 434 236 15, elina.sagne@fduv.fi, www.fduv.fi

14.4 Alternativ och kompletterande kommunikation. Mässa och föreläsningar kl. 13–18 på Academill, Strandgatan 2, Vasa. Arr: Lärum och SPERES med samarbetspartners. Mera info: Ulla Stina Åman, ullastina@larum.fi, (06) 319 56 57

17.4. Dansgala på Norrvala i Vörå. Arr: FDUV/DUV-föreningarna i Österbotten. Mera info: Joana Holmlund, (06) 319 56 54, joana@larum.fi, www.fduv.fi

16-18.4. Anhörigläger. Kursplats; Kaisankoti i norra Esbo. Ansökan senast 18.3.2010. Målgrupp; anhöriga till personer med psykisk ohälsa. Arrangör; Psykosociala förbundet rf, med stöd av RAY. För mera info www.fspc.fi eller kontakta Ann-Charlott Rastas 06-7232517. Kursen är avgiftsfri inkl. kost/logi och resor.

23-25.4. Parkurs i Åbolands vackra skärgård, Kasnäs Skärgårdsbad. Arr: FDUV. Mera info av Elina Sagne, (09) 434 236 15, elina.sagne@fduv.fi, www.fduv.fi

28.4 kl 17-18.30, Stödpersonsträff på Vegahuset, Nordenskiöldsgatan 18a: Anmäl deltagande senast en dag innan till Sonja Karnell, 041-5012531, sonja.karnell@handikapp.fi

Maj

SOS Aktuellt nr 3 utkommer vecka 21. Deadline för material är den 18 maj.

19.5 Delaktighet genom arbete? Tvåspråkigt slutseminarium i Helsingfors för projekten som finansierats via Gemensamt Ansvar 2008. Arr: FDUV med samarbetspartners. Mera info på www.kehitysvammaliitto.fi, www.fduv.fi

21-22.5 Ett speciellt och vanligt liv. Syskonkurs för syskon över 18 år på Vegahuset, Nordenskiöldsgatan 18 A, Helsingfors. Målgrupp: syskon till personer med utvecklingsstörning. Arr: FDUV. Mera info av Elina Sagne, (09) 434 236 15, elina.sagne@fduv.fi, www.fduv.fi

26.5. kl. 17-18.30, Stödpersonsträff på Vegahuset, Nordenskiöldsgatan 18a: Anmäl deltagande senast en dag innan till Sonja Karnell, 041-5012531, sonja.karnell@handikapp.fi

Juni

1-5.6. Rehabiliteringskurs i skärgården Kursplats; Havsgården, Kyrkogårdsö i Åland. **Ansökan senast 4.5.2010.** Målgrupp: Vuxna personer med psykosociala funktionshinder. Arrangör; Psykosociala förbundet rf, med stöd av RAY. För mera info www.fspc.fi eller kontakta Ann-Charlott Rastas 06-7232517. Kursen är avgiftsfri inkl. kost/logi och resor.

6-12.6. och 8-13.11. Familjekurs för vuxna med mentalhälsa och deras familjer. Kursplats; Norrvala Rehabcenter, Vörå. Målgrupp; vuxna med psykisk ohälsa och deras familjer, där den vuxne är på tex. rehabiliteringsstöd eller sjukskriven. Familjemedlemmar som behöver psykosocialt stöd. Sista ansökan 12.03. Arrangör; psykosociala förbundet rf med stöd av FPA. För mera info www.fspc.fi eller kontakta Ann-Charlott Rastas 06-7232517.

7-11.6 FPA-familjekurs för barn med funktionshinder/utvecklingsstörning 8-13 år på Norrvala i Vörå. OBS! NYTT DATUM. Arr: FDUV. Ansökan senast 29.3.2010 och mera info: Elina Sagne, (09) 434 236 15, elina.sagne@fduv.fi, www.fduv.fi

14-18.6 FPA-familjekurs för barn med Downs syndrom 9-14 år. Päiväkumpu Badhotell, Karislojo. Arr: FDUV. Ansökan senast 10.3.2010 och mera info: Elina Sagne, (09) 434 236 15, elina.sagne@fduv.fi, www.fduv.fi

14-19.6. Kurs/läger för synskadade barn och deras familjer. Päiväkumpu, Karislojo. Ansökningstid: senast 15.3. Målsättningen är att stärka föräldrarna i sitt föräldraskap, skapa relationer till andra familjer med synskadade barn, ge syskonen möjlighet att träffa andra syskon till synskadade samt ge de synskadade deltagarna möjlighet att träffa andra synskadade barn. FPA kursnummer 35419. Mer info: Nyland: Stina Wiik-Latvala, tfn 040-511 3345, e-post: stina.wiik-latvala@fss.fi. Åboland och Åland: Carina Willberg, tfn 040-511 3345, e-post: carina.willberg@fss.fi. Österbotten: Pia Nabb, tfn 050-561 2950, e-post: pia.nabb@fss.fi

Vill du lägga in material på händelsekalendern? Kontakta Daniela Andersson, daniela.andersson@kolumbus.fi, GSM 044-5554388. Deadline för material till nummer 2/2010 är den 23 mars. Tidningen utkommer vecka 13.

